Na okładce i obok:
Portret Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów, 1922, olej na płótnie, 75 x 96 cm., skradziony z Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku. Fot. archiwum NIMOZ

cenne, bezcenne/utracone

Redakcja:
Narodowy Instytut
Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów
02-916 Warszawa, ul. Okrężna 9
tel.: (0-22) 651-53-00, (0-22) 651-75-00;
faks: (0-22) 642-11-85
e-mail: biuro@nimoz.pl
www.nimoz.pl

Redaktor naczelna: Barbara Kobielska
Oprac. graficzne: Marek Pękalski
Oprac. stylistyczne: Krystyna Juriewicz
Korekta: Krystyna Juriewicz
Tłumaczenie: Marzenna Rączkowska

Wydawca: Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów
Realizacja: Stelko Sp. z o.o.
Na zlecenie Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów

Zamówienia na egzemplarze prosimy kierować na adres redakcji.

W NUMERZE:

str. 3
MODERNIZACJA MUZEÓW
str. 5
PIOTR OGRODZKI
POŻARY ZABYTKÓW ZNÓW GROŹNE
str. 8
ELŻBIETA ROGOWSKA
POWRÓT ,,RAFAELA PTAKÓW"
str. 10
KRZYSZTOF PRZYLICKI
DZIEJE I CHARAKTER ZBIORÓW ARTYSTYCZNYCH KUL
str. 14
ANDRZEJ NIEWĘGŁOWSKI
SALON CHOPINA
str. 16
MONIKA KUHNKE
DZIELA SZTUKI W DAWNEJ AMBASADZIE ANGIELSKIEJ W WARSZAWIE
str. 20
IWONA DRĄG KORGA
ZBIORY INSTYTUTU JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W AMERYCE
str. 25
MAŁGORZATA SZELONG
DE CEREBRI HUMANI MYSTERIO
str. 27
ROBERT PASIECZNY
O TYM SIĘ MÓWI, CZYLI PROBLEMY POLSKIEGO RYNKU SZTUKI
str. 30
WOJCIECH KRUPIŃSKI
DZIAŁANIA STRAŻY GRANICZNEJ W OCHRONIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W 2010 R.
str. 32
OLGIERD JAKUBOWSKI
ROLA WOJEWÓDZKICH KONSERWATORÓW W KONTROLI CZASOWEGO WYWOZU MUZEALIÓW ZA GRANICĘ
str. 34
JAN SKŁODOWSKI
KROŻE – ZAPOMNIANE „ATENY ŻMUDZKIE"
str. 38
MARIA ROMANOWSKA-ZADROŻNA
NOWE PUBLIKACJE
str. 40
KAMIL ZEIDLER
CO FAKTYCZNIE WYDARZYŁO SIĘ W MUZEUM EGIPSKIM W KAIRZE
str. 41
OPRAC. BARBARA KALETA
INTERPOL
str. 42
OPRAC. MARIA ROMANOWSKA-ZADROŻNA
KATALOG STRAT WOJENNYCH 1939-1945
str. 44
OPRAC. MONIKA BARWIK
KATALOG STRAT

MODERNIZACJA MUZEÓW

W raporcie o muzeach *(Muzea w Polsce 1989–2008. Stan, zachodzące zmiany i kierunki rozwoju muzeów w Europie oraz rekomendacje dla muzeów polskich)* przygotowanym na Kongres Kultury Polskiej w 2009 r. jego autorka, prof. Dorota Folga-Januszewska, zaproponowała nową definicję współczesnego muzeum. Według niej *Muzeum współczesne bywa stale jeszcze instytucją trwałą, musi przynosić dochody, aby przetrwać, służy społeczeństwom i ich polityce określania tożsamości i wartości, jest dostępne publicznie także przez Internet, prowadzi badania nad świadectwami działalności człowieka i jego otoczeniem, gromadzi zbiory i symulakra, konserwuje i zabezpiecza zbiory lub nośniki, na których są one zapisane, udostępnia je i prezentuje, tworzy nowe rzeczywistości oraz wartości edukacyjne i fikcyjne, służy rozrywce*.

Takie opisanie muzeum wskazuje nie tylko nowe obszary i metody działania tej instytucji. Zgodnie z tą definicją muzeum to instytucja nader kreatywna, aktywnie kształtująca otaczającą rzeczywistość, mająca duży wpływ na społeczeństwo. Jednak by spełnić te wymogi i sprostać wyzwaniom współczesności, wiele muzeów musi zmienić nie tylko sposób działania, lecz także sposób myślenia o sobie jako instytucji kultury .

Aby wesprzeć muzea w ich drodze ku modernizacji, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego powołał z dniem 1 marca 2011 r. Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów (NIMOZ). Nowa instytucja oparta jest na strukturach działającego od ponad 20 lat Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych. Cele, jakie jej wyznaczono, znacznie poszerzają zakres działania dawnego Ośrodka. Ich realizacja wymaga w pierwszym etapie dobrego rozpoznania problematyki. Temu celowi będą służyły przygotowywane przez Instytut lub powstające pod jego patronatem raporty opisujące różne aspekty działalności muzealnej.

Opracowany w 2009 r. przez NIK raport na temat stanu bezpieczeństwa zbiorów w muzeach pomógł Ośrodkowi skorygować prowadzone w tym zakresie działania. Obecne prace będą stanowiły podstawę dla stworzenia przez Instytut wieloletniej *Strategii rozwoju muzealnictwa*, mającej na celu wspomaganie rozwoju muzeów na wielu płaszczyznach i w różnych relacjach społecznych. Uwzględniając specyfikę poszczególnych kategorii muzeów (skansenowskie, martyrologiczne, historyczne itp.), będziemy starali się wspierać ich wewnętrzny rozwój poprzez doskonalenie kadr i organizacji pracy. Zdajemy sobie bowiem sprawę, że jedynie dobrze wewnętrznie działająca instytucja może skutecznie realizować postawione przed nią zadania.

Już w 2012 r. planujemy przejęcie od Muzeum Pałacu w Wilanowie programu Akademia Zarządzania Muzeum (www.wilanowpalac.pl/akademia zarzadzania muzeum program.html). Jest to program skierowany do muzeów wpisanych do Państwowego Rejestru Muzeów, którego efektem mają być:

- stworzenie grupy liderów muzealnych w określonych specjalizacjach,
- podjęcie budowy systemu informacji o liderach na potrzeby krajowego zasobu kadrowego w muzeach,
- stworzenie wspólnych warunków jakościowych dla rozwoju muzeów,
- zebranie i analiza informacji na temat potrzeb w zakresie podnoszenia kompetencji zarządczych i twórczych pracowników muzeów.

Współczesne muzeum nie jest jednak wyłącznie działającym wewnętrznie mechanizmem. Istotnym elementem stanowiącym jego wartość, a wręcz sens istnienia, są relacje społeczne – jego funkcjonowanie w społeczności. Dzisiejsze muzeum musi nie tylko być zauważalne przez społeczeństwo poprzez ciekawe zbiory i organizowanie wystaw, musi też być tym czynnikiem, który stymuluje jego rozwój, buduje jego tożsamość, tworzy więzi lokalne. W tym aspekcie chcielibyśmy nadać konkretny wymiar powiedzeniu, że muzeum musi wyjść do ludzi, a nie być instytucją dla wybranych. Realizacja tej misji to jednocześnie realizacja jednego z celów zapisanych w statucie Instytutu – *kształtowania świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego*.

Nasza misja obejmuje niemal wszystkie obszary działalności muzealnej. Jest jednak kilka sfer, które uważamy za szczególnie ważne. Do takich bez wątpienia należy eduka-